

Тема 7. Глобальні ринки: становлення, функціонування, класифікація, проблеми розвитку

План:

1. Інтернаціоналізація: сутність, напрями, етапи.
2. Особливості функціонування сучасних глобальних ринків:
 - 2.1. Глобалізація товарних ринків.
 - 2.2. Глобалізація ринку послуг.
 - 2.3. Глобальний ринок капіталів і його сегменти.
 - 2.4. Глобальний ринок праці.
3. Проблеми розвитку глобального ринку.

Інтернаціоналізація

це наближення національних економік за допомогою посилення промислової співпраці та взаємозалежності міжнародного товарообороту, руху капіталів, робочої сили між країнами.

Виділяють три основні етапи розвитку інтернаціоналізації господарського життя.

Перший етап (кінець XVIII–кінець XIX ст.) – інтернаціоналізація виробництва ґрунтувалася переважно на взаємодії національних господарств завдяки простій кооперації.

Другий етап (кінець XIX–середина XX ст.) інтернаціоналізація виробництва переходить в іншу стадію, яка пов'язана з розвитком складної кооперації. Характерною ознакою складної кооперації є її базування на міжнародному поділі праці (МПП), який стає визначальним фактором поглиблення інтернаціоналізації господарського життя та формування світового господарства.

Третій етап (розпочався зі середини XX ст.) характеризується комплексністю інтернаціоналізації виробництва (охоплює усі підсистеми господарства, поширюючись практично на всі країни світу, всі галузі виробничої та невиробничої сфер).

Напрями інтернаціоналізації господарського життя:

- а) інтернаціоналізація виробничих сил, що означає процес створення матеріальних елементів міжнародних господарських об'єктів у країнах світу;
- б) інтернаціоналізація виробничих процесів, яка знаходить своє відображення в розвитку спільного підприємництва партнерів із різних країн світу;
- в) інтернаціоналізація виробництва, яка полягає у процесі створення спільних підприємств;
- г) інтернаціоналізація обміну. Цей процес відображається в розвитку міжнародних торговельних відносин;
- д) інтернаціоналізація транспорту, що знаходить своє відображення у створенні міжнародних транспортних систем;
- е) інтернаціоналізація паливно-енергетичних комплексів, яка відбувається за рахунок інтенсифікації господарських зв'язків між спорідненими галузями економік країн-партнерів;
- є) інтернаціоналізація розподілу, яка знаходить своє відображення в розподілі капіталу, міграції робочої сили в межах міжнародної економіки;
- ж) інтернаціоналізація споживання, яка передбачає об'єднання зусиль країн-партнерів у сфері раціонального споживання виробленої ними продукції в межах міжнародної економіки;
- з) інтернаціоналізація інформаційних систем. Вона передбачає об'єднання матеріальних і фінансових ресурсів з метою оптимального використання інформації в рамках міжнародної економіки (наприклад, INTERNET);
- і) інтернаціоналізація управління. Вона передбачає об'єднання зусиль суб'єктів міжнародної економіки з метою широкого використання досвіду управління економічними процесами на національному та інтернаціональному рівнях, наприклад, створення програм міжнародного менеджменту.

Міжнародний поділ праці – це вищий ступінь суспільного поділу праці, який базується на спеціалізації національних економік з виробництва товарів і послуг відповідно до особливостей природних, соціально-економічних та інших умов виробництва в різних країнах, тобто міжнародний розподіл виробництва, що зумовлює і передбачає необхідність обміну результатами діяльності.

Міжнародний поділ праці має власну внутрішню структуру і відповідні методи розвитку. **Основними рисами МПП** є міжнародна спеціалізація і міжнародна кооперація виробництва. Міжнародна спеціалізація виробництва (МСВ) розвивається за двома напрямками: виробничим і територіальним. Виробничий напрям поділяється на міжгалузеву спеціалізацію; внутрігалузеву спеціалізацію; спеціалізацію окремих підприємств. Територіальна МСВ охоплює спеціалізацію з виробництва деяких товарів і їх частин для ринку окремих країн, групи країн, регіонів.

Основними формами МСВ є предметна (виробництво готових виробів) спеціалізація; подетальна (виробництво частин і компонентів виробів) спеціалізація; технологічна або стадійна спеціалізація. Найбільше поширення серед видів предметної спеціалізації у світогосподарських зв'язках отримала спеціалізація з виробництва готової продукції.

На розвиток інтернаціоналізації виробництва впливає низка чинників, найважливішими серед яких є рівень технікоекономічного розвитку країн, особливості виробничої асоціації, масштаби національного господарства, рівень розвитку МПП.

Особливості функціонування сучасних глобальних ринків

1. Глобалізація товарних ринків.
2. Глобалізація ринку капіталів (ринок капіталів англomовних країн, ринок європейський континентальний ринок, японський ринок).
3. Глобальні ринки робочої сили.

Міжнародний бізнес – це підприємницька діяльність, пов'язана з використанням капіталу в різноманітних формах і переваг підвищеної ділової активності; здійснюється з метою отримання прибутку і поширюється на міжнародну економічну сферу.

Основні причини існування міжнародного бізнесу:

- 1) вихід до нових джерел корисних копалин і сировини;
- 2) доступ до нових ринків робочої сили;
- 3) прагнення до нових ринків збуту.

Етапи розвитку міжнародного бізнесу:

I етап. Комерційна ера (1500–1850 рр.), її особливості:

- пошук особистих вигод, пов'язаних із торгівлею колоніальними товарами в Європі;
- формування бізнес-сервісу міжнародного бізнесу (інвестиційного, страхового, інфраструктури);
- суверенність і незалежність бізнесу в його закордонних операціях;
- жорстка залежність міжнародного бізнесу від взаємовідносин між країнами;
- уперше висвітлені ключові питання міжнародного менеджменту.

Етапи розвитку міжнародного бізнесу:

II етап. Ера експансії (1850–1914 рр.), її особливості:

- переорієнтація міжнародного бізнесу з вивозу екзотичних товарів на видобуток сировини і систематичне плантаційне господарство в колоніальних регіонах; зростання інвестицій у розвиток виробництва колоніальної продукції;
- посилення взаємозв'язку бізнесу і державної влади;
- виникнення міжнародного поділу праці;

Етапи розвитку міжнародного бізнесу:

III етап. Ера концесій (1914–1945 рр.), її особливості:

- зростання національної самосвідомості колоніальних народів;
- загострення суперництва на світових ринках сировини, напівфабрикатів і готових виробів;
- інтернаціоналізація використання людських ресурсів;
- виявлення переваг і обмежень державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Етапи розвитку міжнародного бізнесу:

IV етап. Ера національних держав (1945–1970 рр.), її особливості:

- розширення сфери міжнародного бізнесу у зв'язку зі становленням і розвитком нових держав;
- зростання міжнародних ринків капіталу, сфери міжнародного аудиту і консалтингу;
- формування мультинаціонального бізнесу; - створення і залучення мережі мультинаціонального обслуговування (банки, університети, установи охорони здоров'я і т.ін.), що підготувало перехід до ери глобалізації.

Етапи розвитку міжнародного бізнесу:

V етап. Ера глобалізації (з 70-х років ХХ ст.). Міжнародні економічні зв'язки охопили практично всі країни, що істотно вплинуло на розвиток як національних економік, так і світової економіки в цілому